ARC HOANG 86

文天祥 [illegible]

[illegible] Thừa tướng. 奉使入元軍議和，被執，至鎮江，夜遁 [illegible]至溫州，益王立召至福州，進左丞相 [illegible]，... 敗走潮陽，又為元將張宏範所敗，被執 拘燕三年，終不屈，遂被殺.
(文山詩集

張宏弘範 - tự 仲疇 có 淮陽集 (元 [illegible] 人)

晉文公 người đời Xuân thu, con thứ 獻公, tên 重耳. Vì Hiến công giết thái tử 申生, Trọng nhĩ chạy tới 狄, nhờ sức của Tần Mục công mà về ~~Tấn~~ Tấn, dùng 狐偃, 趙衰....

程嬰. Xuân thu. người Tấn bạn của 趙朔. Sóc bị 屠岸賈 giết và đời cả con chưa đẻ. Anh bàn với bạn 公孫杵臼 lấy đứa bé khác thế rồi cấu cứu đứa con Sóc trốn ở ² núi. Anh ra đem quân Trui vào bắt giết đi. Còn Anh thì đem con Triệu [illegible] đi trốn 15 năm. Sau con thế ấy tên 武 và Anh đã giết họ ~~[illegible]~~ Đồ. Khi Vũ lớn thì Anh tự tử để theo 杵臼, 武 cau kỳ được

范蠡 tự 少伯 người Sở (Xuân thu) thờ Việt

袁術 (bị 1655) 東漢. ~~[illegible]~~ 字公路, ~~Đồng~~ khác [illegible] làm việc phế lập Thuật kỳ nghe đi trốn ~~tới~~ Hai Hiến đế thì lĩnh 揚州 xưng đế, thua chạy 青州 bị Lưu Bị đánh chạy rồi mai

李若水 người Tống [illegible] 清卿 đi sứ Kim. Sau khi Kim đánh [illegible] bắt vua Tống đi, buộc cởi đồ mặc. Nhược Thủy ôm vua khóc chửi người Kim là chó, bị chúng cắt lưỡi đâm mà rồi giết

韓權 (xem 韓娥 二 tr 1217, đời 明

趙衰 (bị 1045) Xuân thu, người Tấn theo văn [illegible] chạy 19 năm sau theo về lập công to

狐偃 晉大夫 cậu ~~Văn~~ Tấn văn [illegible]

BULAC

Lê Triều dã sử HM 2157 mới viết lại

nhỏ mỏng 上 (8 tờ) hg 8
下 (58 tờ)

có lẽ Bùi Dương Lịch làm
Tập ấy nói tốt cho Lịch nhiều

I/6a, Chuyện Lịch được vào hầu vua đi giảng sách
皇二弟珊 qc 亦深愛之, mỗi lúc mới về nhà giảng sách
引参榜 nghe kịp mách vua. Vua lại nói chuyện lại với em.

Tháng 7. sai em 王珊 qc đi đánh 东關, sai 珊 theo.
để giúp dẹp yên, Lịch được thưởng 20đ ~~[illegible]~~ qua
et 20đ (?) lúa

Q II/1 nói lúc nghị sự đánh Tây Sơn thì Chiêu Thống ở 兴化
được lệnh của 太后 gặp [illegible] nghị ở 北塘 để [illegible] đầu kinh

1. Tả lúc chúng thi 迪郡公, 黄益曉, 黎漢桊惰;
提領范如松, 外戚阮国棟, 曹唐從士
豰備北, 独阮回鏖执勤以從
Bọn tch hải trở về hộ 太后 bồng 元子 kịp theo.
皇王弟 họ 皇嫔 [illegible], bị cầu gãy nên đi về tây

2) Tháng 2 福康安 tới 广西
Bấy giờ, Tây Sơn sai 吴时任 tới tạ tội và hối lộ nhiều vàng bạc

Tg 4. 康安 về 桂林 cáo quan, bảo [illegible]. Chiêu Thống lạy lạy
Khg-an lừa bảo đổi quần áo

Tg 7. 長派侯 黎侗 共 李秉道 (!) 黎治 (!), 鄭憲
(26)
vào nói [illegible]

初九日奉旨留本国招諭土豪以圖恢復.

vài vài... —

Hg 5 Canh Tuất 1790 Chiến thư đến Kinh

nói Ch Th sai sứ ... thư ... về 廣南 mưu đồ...

Hg 3 Tân hợi 三月 李爾大 (có chú thích 係本国之書記)

3? vua ở 慎刑司, người Thanh ép 太后 với hậu nói vua vời xin ở Trung quốc, mạo muội huyện nào là đợi vài tháng người. Biên khảo xảy thì 監臣 阮仲特 cướp tờ cáo mà xé đi, người Thanh bắt Trung trói giam ở 东营 và cấm không được qua lại. Tây đoan chuyện con thì 6 vua Thanh nói chuyện với 和珅. về việc người VN bị bắt ...... Vương toàn đi Thăm, vua đi với 阿桂 ca

Hg 5. Nhâm tý 1792 元子 bị đau chết

Hg 7 光中 chết

Hg 10 vua buồn rầu

Hg 10 乙卯 阮徐 (36) Sg sứ

8? Hg 11 (己未) thuê hà mái

Hg ấy Quýnh được tha ra ở 藍靛园.

Chữ Huy 帝鉦鄭(除?) 1750 (đời 17)

Ca năm 1729.
4/ vua Dụ-tông nhường ngôi cho con. 禑 (→ 永慶
10/ 王 đi 如京, mất (稠

VK.2 1730. Tham-tụng bây giờ là 阮公沆
UY-V/1 2/ sai đê đốc 杜伯品. thụ phủ sự
4/ tôn 杜工 lên 威王, bà ta sinh mẫu 武氏昭嬡 lên 太妃
(con 請 qc 武必(微) và bà họ 鄭)
6. Cần hàng giữ sách 天文, 欽緣皇帝
鄭楨 → 宣忠公
鄧廷相) → 大司馬
鄭滿
阮公沆 → 吏尚 (太子太傅)
黎英俊 戶 " (" 保)
阮儆 兵尚 (少保) cuối năm mở 中捷營
胡丕績 工尚
范謙益: 都御史 (ngự-sử 臺) ngũ ... 吏.
超? 起 qc. 阮明珠 trấn 乂安
嘉 qc 鄭滿 " 山南 (năm sau mất)

chưa tập lưu đài...

1731 1. Dụ-tông mất
VK.3 4. duyệt 命閣官校閱五經本刊行頒布
UY-V/2 6 bầu 署士遇 (vì có tội cau sự 禪位)
嘉 qc. mất (con trưởng 柳, kế tình
10 Thi 阮伯瑞, 阮儀. dạy

1732. 1, 購求遺書, vì trong nước có cổ thư chỉ, cổ thi văn
và văn bia cũ nghe bởi các thiếu lại đều bảo đem
đề trong tàn thư,
穎澤侯范廷鏡 → 戶左
歸 qc 蘇世輝 → 礼左
超 qc 阮明珠 → 山西鎮守
2 đổi thi hương hội về khoa thứ dùng 八股 (阮公沆
muốn, nhưng bị bãi, không thi hành)
bình dùng kinh học, cấm 子書
Tự thi võ, đặt khoa 宏遠

Về Đồ Thế Giai

năm 1723. Có Đức 大王 蓼塘 cung hầu làm 奉侍筵講

[có lẽ đây là 阮廷資 (nguyên tên 廷倫)

L.S tục biên chép năm 1739

1739. vào thg' 11, 知戶番寺卿阮廷資卒。贈阿保，
功臣，工部尚書，楠郡公.. 廷資侍講亮郡.
又皇上初育宮中，嘗奉開講，以布衣為帝
王師，啟沃甚弘。 (青池蓼塘人，舊名廷掄)

1740. 冬十月，王親率大軍討銀船

3. sửa 朝信礼乐: sau xét 会典, 三才图绘…
Thư Hoằng trị (王 đời Quốc trị giao bá qc.

4 王 yết 武成王庙.
× Sai sứ 范万容, 吴廷硕 đi Thanh cáo ai & phục Thụ Hưng.

5. bãi 礼左 镐 qc. 苏世辉 → 安广承政使 vì lúc 王 còn ở "dạy phủ", bàn đều phe tây, Huy bàn sách Ân dưỡng cho Văn.

LĐ1 8 Bố Vĩnh Khánh lấy con trưởng 裕宗 là 維祥
vì cớ Vĩnh Khánh đam thơ vô kỉ? (Theo 郑横 xui).
→ 昏务
Truyền tấn Chúa: "不名不拜"

9 郑樻 → 国老.
阮公沆 → 太保) → 佐理功臣..
阮傚 → 太傅)

10 户尚 甸 qc. 黎英俊 ↘ 谅山 太原. 督镇
奋 qc. 引镜 trấn 海阳
薰 qc. 邓廷谏 — 山西
雲 qc 杜伯品 — 山南
潦 qc. 引仍 — 乂安
宇 qc. 阮寿长 — 清化

11 参从吏尚太保 朔 qc 阮公沆 ↘ 宣光承政使
và bắt chết (vì 性果自用, 以才凌人…)
người 东岸 扶轸
Bố Khuê mưu
Đặt 受言筒.

Long-đức -

1733 LĐ 2: UY.V
1. Cấm thiên hạ đúng chùa, quán
Bãi lính tình nguyện. Xá nghạch binh sai
4 Cho hỏi cớ 汝仲台 đày
8 武公宰 → 高平督鎮, ít lâu 黎偏 thay.
Bãi 工番 督領 武公鎮 (vì ngay thẳng)
阮輝潤 → 工尚
范廷鏡 → 都御史.
杜令名 → 吏右
高輝躍 → 户右
阮公宋 → 工右.
武暉 → 副都..
阮翹 → 僉都..
bổ quan coi đê đường. 武方岳 Tiến triều
10. phục lệ cùng chế
高輝躍 → 吏右.
吏... 丁輔益 → 刑

1734 LĐ 3:
1. In ngũ kinh bản ban bố thiên hạ. Vương thân chế tựa
Th Hoả Thổ Tứ 郭石施 làm
3 Sai 文臣. 阮儆 范謙. 益 chữa khắc 四書, 諸史, 詩林, 字彙 ban hành
阮貴慇 Tiến triều coi 户番. || 阮石倫 tiến triều → 侯
五經 khắc xong để ở 国学.
Làm chùa 瓊林. (đài 3 tầng)
4√ 段伯容 → 陪從 都御史
高輝躍 → 吏左
阮仲常 → 户右
阮公宋 → 刑右
阮輝嘉 và 武輝 → 工右.
黎有喬 → 副都
阮逢时 → 僉 ..

黎时賓, 阮时雨, 陳廷輔 thị phụng
黎增, 鄧廷鎬 quyền phủ sĩ.

5. 申飭 quảo dưu
Cấm quan: quai dài cấm dây đỏ chạm chữ triện v.v.
7. 范廷鏡
高輝耀 → quản cơ
Bãi Lê 儁 chức đốc trấn 高平 (chính sự kém)
Truất 雲郡杜伯昌 → 安广巡守, bãi và bắt chết
Biếm 礼尚少傅農 qc. 阮儆 → 刑尚, 少保, bãi chức tham tụng vì ý khoan hòa mà chúa thì nghe lời đàng nghi kị...
阮輝潤 thay làm 礼尚 và tham tụng
命修国朝会典
10 Chúa sai Hàn lâm Thị độc 春山, binh bộ cấp sự trung 李孝裕 sang sách phong vua làm 安南国王, vả dụ tờ 裕寧,
. 順 qc 阮明珠 trấn 京北 rồi chuyển sang 山南
- 吳福塔 thay trấn 京北
- Gia phong chức:
阮儆 → 吏尚, 少保
范謙益 → 礼尚 giữ tham tụng
Giết 諒山督鎮 黎英俊 và sai 丁茄亨 thay quyền đốc trấn (vì trước Tuấn và công Hãy lúc đổi 仁王 đã ưng 引仍, 杜伯昌 bèn đổi thái tử)

1735 LĐ 4 1. 国老両致仕大司馬 郡公 qc. 鄧廷相 mất, thọ 87 tuổi (con là 廷顯, 廷諒, 廷琼, cháu là 廷謐 đều lấy quận chức)
. v
3. 顯忠侯 鄧廷琼 lưu thủ 清華
工部左, 美派侯 范廷容 trấn 諒山
永佐 1 ngày 中中 vua Long Đức mất, em là 維祳 (17 tuổi) được lấy
参従吏尚少保農 qc mất.
- Dựng 行宮 ở 葉山 (洽和)
9 chúa chế nhạc ca 6 chương:...
Vương thích văn nghệ, thường khoảng giữa cái triều hội, trước các bậy 姑, đặt yến kỳ các, thường cho vào yết ở các cung 善正堂, 八角亭, 西宮, 宮闕, thảo luận cái văn ai, bàn xác văn nghệ. Hoặc đem khoa cát lời triết

chân thảo truyền lệ, hoặc ấp-vận, làm thơ phú, cho đến nhị 洛東, 記, 頌, 銘, 箴, 傳, 引. xưa và 今朝 詔制), 景物 ngâm vịnh. Đều có thi. Ai trúng thì được gia thưởng trước mặt là sai biên tập 本国詩文 彙目分類, 詳作者姓名 để kiểm lãm

Bây giờ 霖qc 高輝濯 thi phụ rất được vừa ý. 阮公宗, 武惟宰, 阮卓倫, 楊沥, 阮方瞭, 阮翹 cũng vì văn học mà được thân với chúa.

Có 管 類 viết trăm bài 平吴大誥 nên được bổ Đốc đồng Sơn-nam. Từ đó nho thần ai chẳng phải chuốt...

Vĩnh Hựu

1736
V.H 2.
Vy.vịn

1. dựng chùa 瓊林 靈天 香海 bắt dân 炭山, 水棠, 东潮, 金城, 青河 làm trú thổ, biên định, đê lộ (Bây giờ các cung quán tự vũ xây nhiều luôn tiếp, như 紫阳, 鄗墅 cảnh kỳ lệ. Nơi gỗ ấp mua bắt làm, làm khổ nông thương. Dân không chịu nổi.

Phong em là 鄭楹 làm K.S các xứ Thủy bộ chư quân (17 tuổi) 太尉恩国公, mở 亮国府, có việc 政 mỗi tháng ba phen tiếp các quan ở 择阁 起三省阴, các quan xưng hô ý là 謹禀.

Bãi 太傅起qc 阮公珠 → 右都督 thuộc X安屯 (vì khi nghe Lưu mất 1729, có xin ưu triều. Rồi Châu đàn vì tài-dị kỳ dị)

2. 东阁校書 阮瞭 ↗ 刑右. (có cùng học 阮公沆)

3 giết X安督率 添qc 引仍 (em 鏡 em gái vợ 棡, bị nghi họp đảng trước chúa.) lấy 起qc 阮公珠. thay

* (vì 諳qc* giận) sai 太监 溢忠h đem thuốc độc bắt uống rồi đổ cho Gia Châu trị tội giết

范謙益 tiến sách 吾治一覧 được thưởng bạc, đoạn.

Thi Hội có 汝公瓚 đậu

大司空 鄭擢 (coi 棡) chưởng phủ sự

4. tham tụng 兵尚 高輝濯 ↗ 礼尚
范廷鏡 ↗ 兵尚 (cả 5 tham tụng)
đô ngự sử 段伯容 ↗ 刑尚

(*. Hoàng công 李瑜)

bình hữu 阮晭 → 兵左.
Đông các học sĩ 阮照 → 刑右.
5 Đinh thí 郑檏 đại 壯元 (có 汝公瓚,
奋 q.c. 引燒 → 山西 trấn thủ
董 q.c. 鄧廷諫 京北 "
熵 q.c 武必慎) thự phủ sự
講 q.c. 黎增
范廷燒 tham tụng
tham tụng 述 q.c. 范謙益 a bảo 佐理 công thần
油 q.c 陳廷玉 phụ quốc công thần
tham tụng 霖 q.c 高輝耀 kiêm 東閣大學士
gia quốc lão Đại tư đồ 宣忠公 郑檏 tham dự triều chính
惠 q.c 陳登輔 quốc lão

bỏ quân binh, cấp lính cho văn quan
Các bản in Kinh sử ban hành, hội họp mà cùng đời dạy học
cấm mua sách Tàu.
大疫..
Làm 崇嚴寺行宮

1737
V.H 2 2. Chúa đi thăm chùa 腹音
Định lệ triều kiến và thuế cho hàng quốc phủ
Bổ võ quan làm quan văn
順 q.c. 阮明望 làm 刑左 (sau trở về võ) năm sau chết)
瑾壽 h 阮廷瑾 làm 刑右.

4. Sai 范廷容, 陶惟寅 thiêm sai phủ liêu ✓
5. lễ tả 炎嶺 h 阮瑭 → 兵左
hl. thừa chỉ 黎有裔 → 工右.
. Chúa đưa tượng chùa 瓊林. sai các quan nội đội

勤 q.c. 丁文佳 đề lĩnh quân vụ
sai 暉 q.c 吴廷碩 → tham tụng → 兵尚 cũng
~~binh thượng~~ Phạm 謙益 tham tụng
6. 兵左. tả quận 炎嶺 h 阮瑭 chết.
miễn thuế.. cấm người dân vào núi kiếm quế

Sai 阮令僕. 黎有晉 đi sứ Thanh.

9 鄭穗 làm 東閣大學士, thiếu sai phủ liêu
làm hành cung 南澗 (ở Chí Linh)
Chúa đi hành cung 萊山
Các quan chúc Vạn thọ.
Loạn sư 阮當 ở 三島. Sai 譚嘉卿, 阮廷挺,
阮伯琳 阮仲棍 đi đh.

1738
VH 4

Loạn 太原 yên. Các quan chúc mừng ✓

9. Bãi 吏尚 述qc. 范謙益 chức tham tụng. Chỉ để mới
mình 吴廷碩
順qc. 阮明望 (quan võ) chết
12. 維祝, 維宓, 維規 làm loạn, kéo đi Thanh hoá

1739.

1. 遣qc 阮廷植 → 山西 đốc vũ
遣qc 鄧廷倫 海陽 "
2 Trịnh Sum sinh
3. hiến khu 太原 là 黎廷性 xin lập đồn ở cái mái 白通
感化 諒山 高平 保樂.
4 Thi 監班 lập 会計
bàn việc 外藩, xá thu; mộ quân 清 α.
Tg binh, sửa các trấn bắt dẹp giặc cướp

Bãi 礼尚 入侍经筵 日畢qc 吴廷碩 làm tổng ~~đốc~~ vũ 諒山
lấy 鄭穗 → 刑尚 tham tụng. (hệ 黄公輔 (việc ở Lạng sơn))
7. 鄭伯相 入经筵
鄧廷諫. đốc vũ 山南 rồi chuyển 山西
Bắt linh ở 大清 (3380 người) ✓
阮公宗 → 吏左
楊浙 → 礼左
阮瞞 → 刑左
阮貴慎 → 兵左
8 → thăng 吏尚 述qc. 范謙益 làm đốc vũ 清華
→ bổ dụng 户尚 宗qc 高輝耀 " đốc đồng

9. Triều Tấn chúa. 貞王.
Bấy giờ giữa B² 桂桿, vương bèn sai 阮卓倫, 陳文煥 gọi(?) Khâm sai Trước thanh tư Kinh. Ở đời(?) may sai phong 方南国上王. 貞王 đàn đời 全王.

12 五 国結法 mỗi xã 10 đinh thì lấy 7 cho sáp khi giới đất phụ cạnh. Hoặc 4,5 xã hoặc 6,7 xã cạnh nhau kết thành một đoàn. Chọn người ở Trấn hoặc huyện lại làm đoàn trưởng....

. 文廷胤 → qc.
- Bắt lính ở Xã Thư
知户番寺卿 阮廷滚 chết tặng A bảo công thần 工尚楠 qc. (trước thị giảng ở 詳刑 [?] ...--
- Chúa về Kinh (chơi ở các hành cung về Kinh tạo là giữ Hoàng Tử 鉀) (chép dài về sự du ngoạn của chúa).

- Loạn 寧舍 (Hải dương) 阮遙, 阮選

1740 正月 戊寅 Tôn 楹 làm chúa

Chúa Uy kỹ con, biết Doanh giỏi có thể cán đại nghiệp, nên có ý lập, bèn sai mở phủ coi việc nước. 洽 qc Hoàng tử 鉀 ghen, tìm cách bắt quyền: các quan viết tờ lên thì gọi là 申 chó kỳ 事 (như đã định), nhà ở thì ở nhà xếp ở cửa Nam .....

Thái phi họ Vũ gởi giấy quan 阮貴愍 dỗ Doanh tranh quyền. Nhờ Doanh kỳ bầy tôi. Chú Cảnh nói với Vũ thị bảo 阮公寀 bèn mưu với 郑檡 郑楸 (武公填) đem đàn thành.

Nhân Hoàng Công Phụ đem thân quân đi đánh giặc 寧舍, chú Cảnh nhân ngày 開宝 (mồng 7) họp các quan đưa Doanh lên làm chúa. vv..

. 阮貴愍 tuổi trực hợp phủ, đem ngày bàn định chính trị.

Dùng dụng con cháu công thần, khôi phục những quan bị biếm. 陶貴寅, 武公填, 黎仲庶, 黎偉

黎陳玶，杜輝琪，陳賢 đều được phục dụng
Ban thuỷ nhẹ người ủng hộ mình ban. 功臣 như 鄭木切
quận thuế, tăng tiền binh, thu thập thuế sưu
(điểm tên lính huyện, ô-duyệ).

Chia ba đạo quân đi đánh 山南
鎮高 qc 鄭桱 đi thuỷ đạo dọc núi (sai 王淙 thay)
程 qc 黄公琦 đi tả đạo theo núi
兵寿 h. 范陳琮 hữu đạo "
嘉忠 h. 阮仲懃 thay 王淙 coi các huyện 上元
giặc đi 东安
Sai 督領 武佐瑾 phủ doãn 杜成允 hợp binh đi đánh
giặc phạm trấn 山南 chia quân cướp 福祿 先豊
Sai 陳廷錦 làm đốc binh đem quân đi
sai 阮伯玶 chiêu hưởng binh ba huyện Thượng du. để đi.
giặc vỹ 收物大同
Thanh hoá có loạn. thống lĩnh Thanh hoá 鄭廷造
đánh 广平
Giặc sơn nam 秀宫，銀花 nổi quân đi 真寧 khó...
đốc lĩnh 用泽侯黄金介 và nhiều tả hiệu chết

2. Lạng sơn hàn bị chiếm 諒山鎮 總指 tham tụng 户尚
日军 qc 吴廷碩 bị ~~bắt~~ giết. (đánh giặc 王琠基 năm 1742)

Sai 武惟宰，阮贵懃，阮公寀 tham-tụng
Trần 平吴 thống lĩnh 阮仲汪 đi nhau với
giặc 名蓬 阮遴 bị chết, các tuỳ hiệu bỏ chạy kỳ âm sau
bị xử tử (潘ty 曉qc) 阮伯林 bị biếm

Cầu trực ngôn: 凡政得失，民情幽隐，其政封
机宜 đều cho 实封進献.
Bãi các công việc kiến trúc 瓊林，重天，竜華，西方
崇沉，dụ vài võ cử tướng tài
Bắt được giặc tế 征西大将軍体 qc 武佐理
bắt 名濟 ở 安洽
Sai 黄公琦 làm thống lĩnh 征南大将軍
求直言 (朝政軍机並许牒諫—)

清華留守 述 qc 范 蓮 益 mất ở kân .
Định chia ruộng, nhưng định nghĩ hoãn
5. du cử hiền tài
求直言
阮伯璘 (thị giảng) đánh 黄 閬 屯
o Giặc 海阳 ( ) qua sông đánh 富川 上福, 河道將 阮 ... đánh lui. Đốc tình 諒 qc 引 涯, Hiệp đồng 黎仕霑 cứ kéo quân tới nhưng chậm
Kén 水兵 ở đạo sơn 山南, 山西 京北 (1/5 đinh) | Hg 6. chọn hương binh 1/5
Ngày 庚申 vua 于 ... nhưng ngờ cho diệt 鄭 ... (nhưng cho đồng chính cho người yên tâm)
Du 嘉祐, ... 寄 賢 遠 好 . Du đạo 海阳, 京北 ...
o Theo giặc vì Giặc 寧舍 阮 遶, 阮 蓬, 阮 莛 (叔姪) cùng 阮 遶 nổi lên ở đó, phá vỡ 慈山, 順城, 上下洪, 南策. Đều dân đạo theo, nhưng 失志 科 官 đến theo ... 阮 遶 chiếm 益福 杜 林. 阮 遶 chiếm 至灵 抛山, đóng đồn liên lạc, quân có mấy vạn (Hg 6 đạo 东安, 文江 về hàng nhiều)
6. 陪從 刑尚 鄭伯相 mất
Định 武宿 có phụ trị 陳光道, bèn miễn thể 開公.
Sai du Lê Duy Mật ... Duy Mật và thế tử có tới nhưng lại bị | Mạn nhân ép ở theo
Cấm các hiển các quan phủ du lộ đủ quý dân, và cấm các 權豪 hiệp đoạt
阮公寀 coi 經莛
Vì để giặc nên dấy, chuẩn khai các chùa nội và các phiên thần nội đống sẽ được thuế
o Giặc 海阳 hãm 唐安, sai 炳 qc 鄭 ..., 程 qc 黄公 琦. Lại xâm 文江 縣 屯 ..., 蒲 qc (黎增?) bị chết
7 . 致仕 福 qc 阮 ... 湖 mất (ng. 刑尚), ..
阮 翔 ↗ 都御史
7 nhuận
Cấm trước ngụ
Định phép dùng 銀錢. Sai 丁文佳 引涯 coi 監軍器局 mở đúc tiền
o Thống lĩnh Hải dương 碧 qc 黄 ... 伯 đi bắt 阮 遶 ở 抛山, được thua cùng tán lý 阮世楷, hiệp đồng 陳璟, thuộc tùy 藤 ... 鄭 楷 (Xá hiệp tùy: đốt sổ

9. Truyền bố sư 南延 (đất Ngân già)

10. Chúa đem đại quân đánh 銀茄

Ngân Già thuộc 南真 h.. Cầm đầu là 武廷榕, 段名振 họp bầy cướp bóc. Chúng theo nhiều, bèn chia phần. Đóng quân ở đồng lầy, khó làm thành luỹ. Quân thì là kẻ hung hãn không sợ chết, đi đứng không có qui pháp. Gặp quan quân thì cầm dao áp vào mà chém người, chém ngựa. Các tướng bị đánh thua nhiều lần, thường xin phép đi dỗ chúng. Triều đình cũng tạm dung, trao cho chức phẩm, sai sứ đến ban sắc. Cuối cùng chúng không nghe mệnh. Chúa giận lắm, bèn hạ lệnh thân chinh Muốn dẹp bờ Đông rồi sau dời quân xuống Đông nam. Sai quan ruổi dỗ các quân rằng "chúa qua đâu thì cứ ở yên đừng sợ. Những kẻ hiệp tụ về hàng thì tha tội; ai là sĩ lại, thì trả chức chức cho; ai là dân thì bày lòng cho về làm ruộng". Đặt quân hành quân phòng sát, cấm chỉ cướp bóc.

Xa gần đến đâu, phụ lão đều hoan nghênh. Có kẻ tình nguyện đóng của, giúp lương, có kẻ kết đoàn tùng quân đánh giặc.

Quân đến bến 木凡, sửa khí giới, tập thủy quân Quan quân gặp giặc ở 塘昴, đánh lui.

Chúa nghĩ rằng "giặc 邊旅 chưa thể phá được. Chỉ bằng đánh lấy 銀茄 trước để tuyệt sự viện trợ nhau. Bèn đem đại quân xuống miền nam.

11 ngày 庚午, tiến đóng ở 萬田

癸酉 dừng ở 寒營, chúa quân cho các tướng cùng tiến sáng sớm xa giá từ 寒營 phát, tới đến sông 渭潢, Đến 梁道, giặc đối quân ~~xa~~ cự chiến.

Sai 勤qc 丁文佳, 煥qc 阮廷植, 炳qc 鄭柳

瀚qc 引涯 đem ~~các~~ quân các doanh đánh lui. Thế giặc khá lui. 涯 đem cánh quân Tả tiến đến 草阜 Đất ở đó cây bụi rậm rạp. Giặc nấp thình lình chợt ra, giết một viên hiệu. Chúa giận, cưỡi một voi đực, chỉ huy các quân. Ai cũng ra sức đánh lời.

Chỗ ~~đóng~~ ở giặc bốn bề nước đọng, ~~cả~~ ý chúng

cho rằng đại quân không thể vào. Đến khi giặc chưa đến nơi, "泥田息爆" ruộng bùn thành lính rào. Chỉ ướt chân ngựa mà thôi! Ba quân đều khuấn khởi, cho là có trời giúp cho thuận, các hàng hai tranh nhau phấn đấu.

廷桓 đưa tất quân của mình đi trái phía hữu sau lưng giặc mà bắn. Rồi tung lửa đốt, khói bủa mù trời. Giặc bèn tán loạn thua to. Quan quân xua tới đánh. Giặc chết trông nhau. Bắt tướng cầm đầu, chém.

Ngàn già bèn yên. Xoá tên xã, đổi là 來格

Cho 廷桓 kim bài và thưởng công 200 ~~hốt~~ lạng bạc

Sai 珍瀧 h. 鄭自成 đuổi bắt dư đảng và uỷ vũ dân các bảo vệ giữ nghiệp cũ.

Chúa đem quân rầm rộ về kinh.

Trong lúc quân chúa về đến nơi, thì giặc Ninh xá 阮遂 thấy chúa bận việc Ngàn già, sai người đảng là 陳琰 thừa hư đem quân gần gần sông 珥. Kinh sư sợ lắm, bèn báo đến, Chúa sai quân rưỡi về gấp để cứu căn bản. Bấy giờ trong thành không lính. Thái phi họ Vũ ở đó, sai khiến các tướng giữ của Tây. Bảo hết các dân phường phố ray sắp hàng trên bến sông để canh, đánh trống linh sai quân lớn trẻ để làm nghi binh. Khí mạnh của tụi Diễm nhụt nên rút quân. Kinh thành được yên ổn như cũ. Đại quân chúa về đến 金枝關 砢 thì giặc đã trốn xa.

Việc này là vũ công lớn nhất lúc ~~bỏ~~ sơ chính. Giặc TÂY BẮC bắt đầu sợ hãi. Bọn 遂 và 琰 cũng lo dị nhau, người đảng tan rã ngày càng. Rồi sai tướng đi đánh tan. Từ đó chúng không có chỗ đứng chân ổn định. *

引漾 được ban hàm tước

丁文坦, 丁文復, 黃馮基, 阮儒 đều được cất dụng.

Tk 10. trái đường các "trung nghĩa" dân cho những người ở vùng 大安南真, vùng 安江, 海遙 (h. Đại an) vùng 芳禰廊 và 神路 (h. 南真) đã giúp đỡ giặc có công.

1741 1741

1– 耀堂h. 陳璟 tham tụng.

Đặt chức 掌督 ở 京北 山西 山南 (chưa làm 上T.). Sai các đại thần coi. (các quan phủ liêu.

鄭桂 吳廷瑩 引饒 阮方輝

阮貴慇 范阮榜 阮輝潤 陳廷錦 coi 4 trấn ấy

đặt đồn nơi hiểm yếu, bắt lính 1/3 giữ các đồn, canh phòng cấm trộm sĩ cướp bóc dân.

Phục lệ thi hương (v) để chọn nhân tài

mua thóc ở 乂安 và 山南 (khó được mua) có 阮敬 (bố 阮有整) người 真福 cũng mở xay lúa chở gạo nộp quan (100 đấu thì nộp 50 đấu gạo) nhờ đó nên giàu có.

Giặc 京力 đi bắt hiệp mưu 汝廷瓚. Đoàn dỗ giặc hàng.

Loạn trong quân ở Kinh, phá nhà 阮貴慇, vì Cảnh không cho người 什伍長 như binh được dự quân công (vì không ra trận)

Cảnh trốn trong cung. rồi từ chính phủ cô vấn

Gọi 黄五伯 trở về Kinh (có công đã đi 阮遴, 武卓瑩 ở 清福 (Hải dương) và đuổi ra 安广, và trốn ở 諒山.

Chia 海阳 làm 4 đạo: 上洪, 下洪, 东潮, 安老 đặt quan tuần-thủ vỗ dân. sai 汝廷瓚, 武欽隣, 范廷重, 武方琨 làm hiệp đồng. Phát chẩn cho Hải dương.

Thân sức 四條. (cho phép chuyên chở buôn bán lúa gạo và miễn tiền 謝担 cho dân nghèo và cấm thế gia tử đệ hiếp lược và Ai không bài-cấp không được dùng trạm)

4. Phát chẩn cho dân 东北. Quyên thóc

5 Giặc 阮筵 đi vùng 山西, sai 泰励 dẹp, đánh bại Diên ở 安樂, Diên sai 水軍 xuống đi hẹn ngày 13/6 sẽ qua bến 谷津

Hiệp đồng 宣光 là 阮宗奎 đô biết, sai lính khinh giấu cờ đen, đội nón trúc như quân Diên lên đi trước. Diên tưởng quân mình không phòng bị, bị thua to.

鄧廷論 bị giặc đi thua, bị mất nước q.c.

陳仲寮, 汝仲台 bị giặc bắt, bị cách chức

Cấp 康田 thay tiền 蹋兵 và cấp 隨侍兵 cho các quan to

tuyển thêm lính Thanh hoá (đặt 四隊 後前後左右. 1200 người.

真 q.c. 段伯容 chết (Gil 尚 người Gia lâm Phù thị (cùng làm với 阮輝潤, 高輝耀, 鄭伯相

1741

兵尚 阮貴愍 coi 吏 (bộ) 部

- 鄭櫶 được phục làm 国子監祭酒
- 黎有喬 coi 户部事, 監知財賦
- 大司徒 曜 qc 鄭擇 → 允忠公 (anh 鄭棡.)
- Tham đốc 瑶 qc 黃廷伯 mất (danh hiệu người 黃雲)

范廷重 bắt 阮遴 ở 卧雲山. Từ lúc thua trận ở 燕泉 白藤, cứ chạy đi Lạng sơn, ở nghỉ 瓊基. Bây giờ trở về xứ đông. Đến 东潮 thì quân bỏ hết. Tuyển cũng cơ trốn ở nhà dân. Phạm đ Tráng và 阮曙 đó bắt được giải về Kinh 范廷重 → 工左, 曙 → 總兵同知.

8 Đói lắm. Phát lúa. Cuối đời Vĩnh hựu, giặc giã nổi khắp. Dân bỏ cày cấy. Vùng Hải dương càng tệ. Chỉ có 山南 là khá yên. Dân chạy đắt nhau tìm ăn đầy đường sá. Giá gạo vọt lên. Một trăm đồng không mua được một bữa no. Dân nhiều người chờ ăn rau cỏ. Đến nỗi có kẻ nấu rắn chuột để qua ngày. Người chết đói kề nhau. Hải dương vẫn có tiếng có làng trù mật. Bây giờ mỗi làng chỉ còn dăm ba hộ. Phải hoãn thi hương.

9 Nẹp 廷 諡 đem các đạo binh đánh LÊ DUY MẬT ở Thượng du 山西. Mật thua, chạy sang 太原

Nguyên MẬT ra vào vùng đồng núi 天關, rồi do đường núi từ 安化, 奉化 vượt 美良 明美 ra vùng 山西, 臨洮. 諡 đem quân ba đạo ban đêm đến gần giặc, phá ba trùng lũy và vài mươi đồn. MẬT lui giữ 文朗 thuộc 太原. Rồi theo đường cũ về 清華. Dựng doanh lũy ở 玉樓, tự xưng là 天南帝子. Khi DẬT xuất chinh, chúa thấy Dật là thế-tự lại quốc-thân, muốn trọng dụng, triều tôi trao gươm, tiết việt; chọn ngày yết cung miếu. Trăm quan đều đến tiễn. Từ trước sai tướng xuất quân chưa hề có lễ trọng ấy...

10 Sai Tham tụng 阮貴愍 và 武公宰 làm 招撫使, đi các "đạo" khuyến nông tang, chiêu lưu-vong, mộ điền-tác, khẩn hoang-vu, đặt đồn điếm, phòng ngự trộm cướp.

11. Phục 陳名寧 làm 知番社, 陪従 (Ninh về tay mẹ, 弘涯 đi cư?)
- 阮廷勤 tiến triều

Sai 正使阮翹, phó sứ 阮宗窒, 鄧茂 đi sứ Thanh Tuế cống

1742

1 Sai 阮貴愍. 鄭柳 chưa chọn binh bày các huyện gần Kinh Thanh hoá bị đòi phát chẩn 50 vạn (?) thóc

阮王鋐 ở Cao bằng 7 năm, cai trị giỏi, bèn dân yên ổn. Triệu về ban trước hầu → 户右, 行参從

阮有喬 (bồi tụng) → lưu thủ 清化, rồi cùng 何宗勳 phòng sát dân thanh và các sự hàng đánh, ngăn giặc.

杜輝琪 phủ sai ở 乂安

黃公錦 đánh giặc 堂 (bắt được

阮名顯 đánh giặc 瑣基 ở 横蒲. Nguyễn Cừ làm loạn đánh vây Đoan thành 閻城, đốc trấn 吳廷碩 bị giết. Lúc chúa Minh lên ngôi sai dụ. Cừ thua chạy. Nay bị bắt và bị chém

3. Bỏ ống đồng để ở cửa để ai muốn kêu gì thì bỏ đơn vào.
黎仲庶 can (x)

Vua sai 阮輝潤 mang sách lên phong chúa 元帥尚師明王

4 Bỏ tỉ Hiến ở ngoại trấn 宣兴安广 và cho lệ thuộc 憲司

求 Đánh 阮有求. 鄭櫾 tiến đánh 塗山 bị giết. Bây giờ Hữu Cầu tụ chúng ở Đồ Sơn cướp bóc Đông Nam. 櫾 và 鄧廷綿 nghe tin giặc cướp 老豐, hẹn nhau đem quân tới đánh. Giặc có hơn 10 chiếc thuyền. Thấy quan quân giả tảng chạy. Quan quân tiến đến cửa 佳 (佳門), trú ở bến 葛柏. Gặp lúc nước triều, gió mạnh. Thuyền quan cao to, bị gió lay khó giữ. Giặc lấy hơn 100 thuyền con ra đánh, quan quân tan rã. 櫾 bị chém hơn 10 lát ở thân. Bị bắt. Chửi giặc không dứt rồi chết. (Ông Tư lẽ ra bắt được Hữu Cầu sẽ được phong chức 三品, tước quận công)

黎仲庶 bày 10 điều 时政

Khảo văn võ khoá tịch

張滙 陶廷賓 → 参從

阮貴慎, 丁茹亨 陪從

6. Sai 汝廷瓚 khai phòng 山南 v

7. Đặt quan phúc án, sai 阮玉鉉, 吴廷堂 coi việc xét án oan

8. Điểm ~~quân~~ hương quân của 11 huyện chung quanh Kinh (1/5). - bớt giết trâu bò cúng tế ở Thanh

蔡有容 xin tha thiếu lính cho 清 x và xin bỏ quan đạo phủ xét tình giảm mã huyện lính: bỏ 杜輝琪 ở Thanh và 范允儒 ở Nghệ

Thanh hạ 武公宰 mất

Sai 黄公琦 thống lĩnh 海陽陸道

陈璟 ~~lĩnh~~ " " 水道

rồi lại sai 公琦 coi cả quân của 璟.

Sai đốc lĩnh 武佐璉 đem 29 cơ đội đi đánh giặc:

10

. 鄧廷諡 đánh Lê Duy Mật ở 盛美, được trận.

Trước đó Đật nhiều lần đánh được quan giặc. Mật trốn chạy vào Nghệ, chiếm đóng 古両. Rồi lại ra lần Thanh hoá, theo đường 具山 ở 雷陽 phá đồn 沛上, men qua sông chiếm 安場.

Đật và 何宗欽, 阮俒 tới đánh, bại nó. Mật chạy đi 康政. Bèn sai Đật làm thống lĩnh, 阮玉鉉 ~~叶同~~ giúp. đh ở Thịnh mĩ

黄公琦 xin lưu quân 四捍隊 lại để lo việc đh Đồ sơn

12. Dự bàn thi hành 3 điều: 府兵法, 神稅由加耕田, 復納錢法 (x)

Phủ binh pháp: mỗi phủ một vệ (1/5 đinh) lấy 1 vạn mai vệ quan coi - Phàm 4 trấn được 20 vệ = 11465 lính). đặt đội ngũ, thao diễn trận pháp. Mỗi tháng thay phiên một lần. Một nửa về cày. Quan thì cấp 月俸ng. Có việc thì trưng (Phép cũ từ 中兴 có, theo 唐制, sau bỏ bây giờ đặt lại)

1743. 1. phục phép 保泰 về 牌表榮券 (x)

2. Sai 左少监 黄五福 làm thống lĩnh 奇道 (黄公琦 coi 正道)

Ngũ phúc tâu 12 điều 兵法 (x)

Sai 又安统率 阮蒿珠 sắp đặt việc biên thùy và sĩ bọn
甲阮科 duyệt các doanh đồn lũy.

2. Quân Lạng Sơn hãm trấn thành, đốc trấn 武佐詠 và đốc đồng 阮宗暀 đều chết. Giặc chiếm ở 井营, cắt đứt hẹp tới Lạng Sơn. Sai 陈绵 đem quân cứu. Miền chủ-Chư- nơi Vĩnh bị kiệt lực.

- Đặt trạm dọc sông, lấy 9 đội kỵ binh thám giặc-tình. Bổ thêm tuần, dò để tính bọn bán cho dân lợi đói

- Sai Vũ Thân hi 王邑 trở lên cứ mới người mới kẻ dự cầm

5. Đổi 府衛兵法. Theo lời 黎有喬 thay quan văn bỏ gươm võ cởi

Chúa nghe lời bọn 杜照韶, 杜世佳, 譚春域

sai 阮公宋 (Hàm huy?) ra trấn thủ 山南

6 阮有求 vây thống lĩnh 黄公琦 ở 花女港 tại 清河. Sai bọn 黄五福 đem quân cứu. Trước đó Hữu Cầu cướp quân tư của 瑣基, rủ người làm loạn ngày càng đông. Bèn có chí làm bậy tiếm xưng 欽差东道總国保民, cứ ở châu 雲屯.

Đến khi bị 公琦 đánh bao mấy bận, thanh thế bị hụt nhiều. Mỗi lúc CẦU đánh với quan-quân bèn bị thua. Trốn vào bờ bể, thì các đạo quân không đuổi bắt lập tức lại về Kinh.

CẦU biết rằng ở 安广 binh ít; lại gọi chúng họp ở Đồ sơn, đưa vào núi và bể, thỉnh thoảng ra cướp bóc, thành nơi kẻ kiệt hiệt đến cuộng ở 东南, dần dần thành không thể trị nổi.

Đến bây giờ đến cướp 青河. KỲ bị vây đã mấy mươi ngày, ngầm bảo người lẻn ra cáo cấp. Viện binh chưa kịp đến, thì tán lý 武欽隣 bàn với KỲ rằng: Nay giặc tuy vây ta, nhưng phải phòng bị quân kỳ-đạo, thế tất nó để nhiều quân ở phía ~~ngoài~~ trước (ngoài) Nếu ta nhân ban đêm ở đây sau thình lình đánh ra thì giặc không ngờ. KỲ bèn theo kế, bèn ngầm đến 魚袋港, gặp giặc ở đó ~~cướp~~ đánh nó thua một ít; bèn đóng quân lại ở 琤川.

NGÔ PHÚC tiến đánh cầu, phá nó. Bèn sai NGÔ PHÚC

viện trợ Đồ-sơn

7. Thái phó 阮輝潤 về trí sĩ, → 太子太保.
Sai các quan Tham tụng ở 王府 cắt phiên túc trực, để phụ chúa hỏi việc
Thi hương lại (năm 1741 hoãn vì đói). Trường X安 có kẻ đốt trường, bị xử tử. Cho thi lại 四場 (阮[illegible]夾 đậu khoa ấy)
工左 阮玉鉉 mất (tặng 工尚, q.c.) người 弘化 嵩春.

8 范廷重 → 副都御史.
ban lí 汝廷瓚 xin xá thuế cho h. 瑞英. Chúa ưng
Chúa sai cấm chầu đàn 東北
- 參謨 裴佺 → 進朝

9 Sai 陳廷焯 trấn 京北
鄭擇 " 海陽

10 Thi hội 阮俒 hội nguyên, có 潘曒 (Hộ 12 Thi đình) (có 陳文焯 黎貴惇)

11 Sai 丁文佳 阮廷垣 hội đánh giặc cỏ. Bây giờ 東路 bị tàn phá, ruộng hoang dân tan. Bọn vô lại, hô hào đàn nhóm ở cỏ bụi, kết đoàn ở chỗ mút ở, nhóm to vài nghìn người, nhóm nhỏ không dưới 5, 600; buông tuồng cướp bóc. Một giải 江北 cỏ bụi mông mênh, chúng ra vào không tìm thấy dấu. Bây giờ người ta gọi là giặc cỏ 草寇.

Nhiều lần sai 引饒, 黃公琦, 丁文佳 đi đánh. Chúng tan rồi lại nhóm, thế mỗi ngày mỗi nhóm. Trừ kiệt hiệt nhất là tụi 黃公鈐, 范文雷. Chúng giả dâng thư xin hàng để hoãn việc đánh dẹp. Triều đình cũng ghét dụng binh, mong chúng có thể đổi tính, trao cho quan tước, sao coi đất chúng chiếm. Đảng giặc cũng buông tuồng xâm bạo. Kẻ chấp chính bảo chúng tới kinh để tùy nghi xử trí. Bọn THỪ lại phản bạn. Đến bây giờ 文佳 mới đánh phá chúng ở 杜舍.

Bây giờ giặc 伍 cũng tới cửa quan 黎端愷 xin hàng. Kẻ bàn vừa ghép tội cho sự chiêu hàng là không đúng cách (mỗi nói 武公宰), mà NGŨ rồi cũng không trở lại

12 Sai 阮廷垣 làm thống lĩnh 東南道, 陳輝淧 làm tán lí

Bây giờ giặc cỏ bọn THƯ phản phúc. Những kẻ bàn đều muốn chiêu an. Chỉ có bọn 廷垣, 輝濟 ra sức tán thành. ~~Đây~~ Đấy, chúng lại xuẩn động, cho nên sai cái người này đi (ý chúa muốn sai đi dỗ).

1744 1. 阮廷垣 nói: « Chỗ giặc ở, có bụi rậm rạp khắp nơi. Quan-quân đến phía trước thì chúng trốn phía sau, áp phía tả thì chạy phía hữu. Khi nào quân kỳ đến, thì chúng kéo ra cướp bóc. Vậy xin cho nhiều quân, lẫn với dân mà phòng thủ » Rồi sai ĐINH VIÊN chuyên chế 南道. Sau đó Viên khua dân đinh theo đánh giặc. Dân vùng ấy kinh động. Chúa dần, hạ chỉ khiển trách gay gắt, liền ra lệnh phải dừng.

Chúa triệu 文佳 diện bày cơ nghi, rồi sai đi đốc quân. Giặc cỏ xâm lược càng hăng. Những vùng 京北 海陽 không ngày nào yên.

2. 黄五福 đem quân đánh 塗山, không được trận. 錢景h.
鄭伯欽 bị chết
Đầu tư Hồ 邑惠公 鄭柱 chết (tức 肅公)

3. 黄公琦 trấn thủ 山南, kiêm thống lĩnh
triệu 阮公寀 vào tham tụng (cấp 寀 và 陶黄寅 食地民.
阮伯鄰 trấn thủ 兴化
黎有喬 đốc 太原.
武公鎮 làm 僉都御史.

5 引涯 bày tỏ bảy điều về việc dẹp giặc cỏ và bảo vệ Kinh thành. Chúa đều nhận
1- 府衙兵 để lại một nửa giữ đồn
2 cho các 官侯隊 mỗi người quả một đội về binh để dự bị đại khiển, 本隊首号官暫率奉侍
3 Ai có thể họp gia đinh, biên lấy lương để theo quân thì nếu có 50 người ~~tha~~ trở lên thì được thay chức một cấp
4. Cấp 空頭敕 cho thống quản quan lúc ra trận

tuỳ công mà thưởng

5. Chiêu dỗ dân ở làng 外贯 với cả 皂隸 am hiểu các việc thì lấy một nửa mà điều dụng

6 Rút hai đội hai cơ 水步兵 về phía đông ở trên và dưới dòng sông mà bảo vệ kinh kì.

7 ?

Sai 校世準 làm đốc trấn 高平. Trước đó, sau khi 莫 mất, dư đảng chạy ngụ ở 广西. Bây giờ nhân trong nước có loạn, bèn kết chúng phạm biên giới. Triều đình liên năm đánh dẹp. 鄧世瀛, 阮廷伯 cũng có lúc được nhưng mà không biết cách vỗ về, bèn làm thế địch thêm mạnh. Lại không ngăn quân sĩ cướp bóc, phường dân sợ hãi, tranh nhau theo giặc. Phiên binh đơn nhược không có kỉ luật, gặp giặc thì lui. Giặc bèn nhân đó dấy lên cướp bóc, đông chúc (充东) ở vùng Hải dương, Vĩ xuyên 河渭, qua lại Hưng hoá, Thái nguyên. Nhân tình giao động.

Bây giờ 有喬 xin cho nho thần ra coi 高平. Bèn sai 世準 đi.

黄五福 đánh bay 塗山. 有求 trốn vào 京北, giữ sông 寿昌, đắp lũy dọc hai bên sông từ 桂岩 ở thượng lưu đến 溪榜 ở 下流 đều dựng rào gỗ, lấy chiến thuyền vây ~~bọc hơn trăm đôi~~ bày. Đồn lũy liên lạc

Bọn 陳廷錦 tiến đánh 鉄山 đến chợ Trai (斋市) bọn giặc đánh thua, toàn quân tan vỡ. ĐÌNH CẨM chạy về 市林. Giặc thừa thắng đuổi, bèn phá trấn-thành (Kinh-bắc) phóng lửa đốt, cướp. ĐÌNH CẨM và đốc-đồng 武方禔 bỏ cả ấn mà chạy. Nửa đêm tin báo về. Kinh-sư sợ hãi. Họp chung quanh kinh thành; phủ dụ các vệ binh chia đóng đồn là 射場, 雲耕, 仁睦, 紙榜 để giữ kinh sư

NGÔ PHÚC nghe tin ĐÌNH CẨM bỏ mất trấn, đem binh dọc theo sông 月方 và đóng ở 武江

Chúa ban mệnh trách bọn 黄五福 rằng: « Binh quí nhanh chóng. Chúng bay đánh dẹp đã hơn một năm, tiến lấy Đồ Sơn đã 5, 6 tháng rồi, mới quân hao của, mà không dời. bị dò thế giặc, để phòng thủ sơ-hở? Bọn giảo-tặc đã lìa khỏi tổ? qua 7, 8 ngày rồi, mới đem đại quân đuổi theo. Để đến nỗi mấy lần giặc xâm lấn. Dân tình kinh động. Việc ngoài khổn, há có như thế ấy! Hãy gắng nghĩ ra sức để chuộc tội trước

7. 黄五福 dâng biểu nói: « HỮU CẦU đã bại vong; quân còn lại trốn tránh và phân-tán. Thế chúng dễ phá. Nếu được có với đức giúp binh. uy; ngầm qua sông mà xung-kích, khiến chúng khúc đầu khúc đuôi không cứu được nhau, thì có thể cầm bắt được. Vả xét biết rằng địch muốn liên kết với giặc-cỏ, tiến bức sông Nhị. Vậy tôi tiến đóng ở 武江. Giặc muốn đem hết quân mà tiến (tới sông Nhị), lại sợ bọn tôi phá (㧗) phía sau. Xem thế biết chúng không làm gì được »

Ban đầu khi quân 五福 chưa về, đọc sông, trên dưới giới nghiêm. Đến đây chúng tình bèn yên.

引涯 thu-phục doanh trấn 市梼. Sai NGÔ PHÚC và KHUÔNG cùng tiến quân

8. Chia quân làm năm đạo (tiến đánh)

Bấy giờ 阮有求 chiếm đóng 王栜.

Thống lĩnh 引涯 từ 安勇 theo chính-lộ đánh mặt trước. 阮仲珅 đánh tiền-lũy ở bên tả. 武佐理 đánh hậu lũy ở bên hữu. 黎时励 đánh hậu-lũy ở bên tả. 黄五福 chẹn dòng sông. Giám quân đều là tôn thất đại-thần, hợp thành năm đạo, mười viên đại-tướng, bảy quân, hiệu có hơn 12700 người.

时励 qua đâu, không động chạm đến của dân

Dân Yên-thế tình nguyện tiến gạo 1 vạn (?) để

làm quân lương. Chúa ban khen. Thời Lệ đem gạo ấy thưởng quân mình

(Trong lúc ấy) dân 海阳 xin chọn bổ trấn thủ, lưu thủ. Không trả lời. Nguyên bấy giờ, giặc cỏ nhân lúc quan quân ~~bận~~ tiến lên phía bắc, bèn cả cướp vùng 山.南, các lộ 洪, 快 đến nỗi sạch không, hoá thành những ngục có rắn rết, địa. Hà ngược đối với những người bị chúng bắt. Muốn chết không cho, hoặc treo ngược, hoặc nhấn nước, hoặc lấy trấu bỏ vào mắt mà may lại để đòi của. Cho ít thì kg bằng lòng, liền chém giết. Lại lấy giặc đâm trẻ con, đốt đàn bà, cực kì hà khốc. Dân sống sót tới khuyết cáo cấp. Kẻ cầm quyền thấy giặc phía bắc đang kịch liệt, chưa thể nhìn về phía đông vội, bèn chặn việc đi, không thưa lên.

引.涯 đánh nhau với 阮有求 ở 王.棣 bị thua. Bấy giờ 引.涯 cùng 五福, 時励 giáp công ở 王.捄, tự đem quân bản bộ đánh phía trước. Lấy 郑枋 làm tiền-phong. Hữu Cầu giữ hiểm để đợi quan-quân mệt, hàng ngũ không đều Quan quân trông mà cười, cho mình hơn chúng nên tiến không cẩn-thận. CẦU giả thua nhử quan quân vào chỗ hẹp. Tướng sĩ đi vào thành xâu cá. CẦU đem quân làm tử đột chiến. Quân 涯 tan rã. Các quân (khác) cũng chạy.

Chúa xuống chiếu thiết-trách 涯 và gọi về. Thế quân CẦU càng to. Lửa đốt rừng cả bờ bắc sông NHỊ. Dọc một dải phía nam, đốt phá gần hết

Lấy 丁文佳 làm thống lĩnh bản đạo, chức 上將軍 kiêm đốc cả 4 đạo.; bồi tụng 吳廷堂 làm tán lí.

9. Dụ 丁文佳, 吳廷堂 tiến quân gấp rằng:

«Trước đây Hữu Cầu chiếm Đồ-Sơn. Nay trốn ở sông Xương (昌河). Tuy thỏ đã lìa tổ, ~~Nhị nếu không sớm liệu~~ mà bọ ngựa còn dơ cánh tay chống. Ép dân đinh để đắp lũy, cướp của dân để trữ lương. Nhóm như kiến, họp như ong, tự mưu chiếm giữ lâu dài. Nếu không sớm liệu cách đánh được, thì sợ lũy giặc thành chắc, dân tan ngày càng nhiều. Như thế há có thể gọi là quân đi dẹp loạn. Các ông, chức là đồng-nhung, bao công việc không chờ bên ngoài. Binh lương đã đủ, quân nhu đã ~~đã~~ chỉnh, chiến sĩ đã đông. Đại quân lớp lớp ở phía trước, danh tướng họp vây ở phía sau. Nên chuyến bắt một phen. Lấy bốn phép đánh 四伐 đuổi dài, khiến lũ giặc tai kinh mà không kịp ~~ở~~ bưng, mắt phá mà không kịp tỉnh. Hãy đánh được vạn toàn ở chuyến cất quân này! Gắng lên».

Giặc 鈄將 phạm 安山, thống lĩnh 鄧廷琼 bỏ quân trốn. Tán lí 范嘉寧 bị giặc giết.

Trước đó, Tương chiêm cũ 永同 thuộc 美良 thỉnh thoảng ra vào vùng 安山, 石室. Triều-đình không lấy làm nên để ý. QUỲNH xuất thân nhà quyền quí, vốn không tướng lược. Vì lấy Công chúa nên được chóng lên chức. Đến bây giờ phụng mệnh đi đánh dẹp, mang theo công chúa cùng kĩ, thiếp. Trú ở 山路 thuộc 安山; lấy chỗ làm đồn. Không đặt ~~nơi ngăn~~ quân thám thính 斥候.

GIA NINH ở thuê nhà ~~ở trong~~ dân. Giặc đến 山路. Quỳnh, cùng Công chúa, với kĩ, thiếp bỏ trốn. GIA NINH nghe báo động, đi tìm Quỳnh thì Quỳnh đã không ở đó nữa. Giặc áp tới

thình lình. GIA NINH bèn bị hại, tin báo đến Kinh sư, đặt giới nghiêm.

Chúa mệnh 羗捧 thống lĩnh quân mà đánh. Tướng bị trấn Quỳnh bị xử tội, truất chức. Người ta đều cho là sai người cầm quân không đúng (失出)

Bây giờ, giặc 求 rường rẫy. Bọn trộm cướp nhân đó mà nổi lên: các tên 和, tên 養, tên 彈, tên 碣, tên 日 tự lại ở 平吳, hẹn nhau đồng thời dấy quân, chia đường phá trấn Kinh bắc, để đón rước 求. Phương bắc vì đó chấn động

10 Sông 菩提 và sông 寧 nước đỏ như son, ~~sa~~ nước sông 醴 chảy ngược trong 2 ngày.

丁文佳 đánh nhau với 阮有求 ở 昌江 bị thua. Khi chúa mới được phong vương, thấy VĂN GIAI là con nhà tướng, có danh vọng, rất ý-trọng. Đến khi Hữu cầu chiếm vùng sông XƯƠNG, cất ~~g~~ Giai làm 上將, giao cho tự chuyên đánh dẹp. Thế quân rất thịnh. (Nhưng) Giai đến nơi, đóng quân, không động. Đến khi có chỉ đốc thúc đánh, thì CẦU ~~giả~~ sai người giả khiêng xe 輿 từ ngoài vào doanh (Giai), một lúc lại khiêng ra, rồi giả làm mừng rỡ bảo bộ hạ rằng: « GIAI đã hẹn sẽ hàng, nhưng sợ vợ con bị liên luy, chưa dám nói rõ ràng. Đã hẹn ngầm với nhau rằng ~~trong~~ lâm trận sẽ để bắt như thế để bưng lời bàn luận (物議). Vậy lúc lâm trận, chúng bay sẽ theo ta mà thẳng vào bắt nó đem về. Người ta trông vào đó để cho là giỏi hay không. Thiên hạ không biết đâu mà định giá 人視此為高下，天下不足定矣 »

Bộ hạ lấy làm tin. Khi đã bố-trí thành trận, chúng đều tranh nhau nhìn vào ~~GIAI~~ là cờ và voi của GIAI, xông trận mà lướt vào, ~~không~~ đứa nào là không một đang trăm. Quân GIAI

bị tan (靡). Một con của GIAI và một nai voi ngồi sau bành đều bị giết. Giặc vây chung quanh voi, như kiến đội nhau lên mà trèo. GIAI thì thần sắc không đổi, trao cờ sai cho nài ngồi trước, lấy phi-thương (lao) chống chã mà ném ra bên tả bên hữu, giết giặc không thể đếm nổi. Hai con GIAI ở phía sau trận gọi lớn mà tiến lên. Giặc dần dần rút lui. GIAI thu ~~quân~~ tán-quân về doanh. Tin báo về. Chúa giận lắm, xuống chỉ trách móc.

Trong việc này, GIAI thì chăm đánh, đợi xem thế giặc (緩攻玩賊) để giặc đem mẹo giả dụng giả-trá. Cuối cùng đến nỗi thua.

11. Giặc 伍 cướp 白鶴, 縷芳侯 阮廷億 đem vệ binh ở Kinh tiến đánh. Giặc vào trong lũy. Quan-quân vây.

Bây giờ binh đinh các huyện họp lại có hơn vạn, đều tình nguyện ra sức tiến đánh, bắt ~~giặc~~ tướng giặc để cho yên mà làm ăn. Thế giặc cùng quẫn. Nhưng bọn ỨC hèn nhát, không mưu; lại rút quân ra đóng ở 麦安. Bọn NGỤ nhân ~~vây~~ ~~đang~~ ban đêm ~~thình lình~~ xông ra phá vây mà đá. Các quân và nghĩa-dân không ai là không tức. NGỤ từ đó không giám khinh xuất, chỉ bố trí đồn lũy, có thể chống lại với quan quân. Sự ấy đều là bởi lỗi ở chiến-dịch này.

12 黃五福 phá giặc 阮有求 ở 市梂.

Bây giờ quan 丁文佳 đã lâu ngày không thành công. Quân của 求 tràn khắp lộ Kinh-bắc. Chúng trở lại vây THỊ CẦU. NGŨ PHÚC chia quân làm ba ~~đường~~ chi mà tiến:

譚春域 đánh phía tả

阮名麗 đánh phía hữu

mình đánh phía trước. CẦU thua, bèn qua sông mà đi. Vây bèn giải.

chúa bèn gọi 丁文佳 về, biếm chức ý và 吳廷瑩 mỗi người ba bậc. Cho 黄五福 kiêm trấn 京北 rồi sai làm thống lĩnh KINH-BẮC.

Sai 冠岳h. 文廷億 làm lưu thủ 太原. (thay 黎有喬)

1745 1. ~~文廷億~~ thu phục 太原. Trước đó con cháu họ Mạc đã phá 武崖. 黎有喬 vì bệnh xin về. Bèn lấy Ức làm lưu thủ để đánh giặc.
Ức qua sông và đồng (? 江野) tới họp với 黄五福. Rồi qua 郁鼓 thẳng tới 太原, bèn lấy lại được TRẤN.
Ức là con 廷 胤, trong các tướng, ít kẻ đa mưu, Ức đi đánh nhiều lần có công.

Thăng chức hai cấp cho đốc-đồng 高平 陳名案, và cho tước hầu. Trước đó giặc vây Cao Bằng hơn hai tháng. Trong thành tài lương kiệt. LÂM vỗ về dân thổ, chiến sĩ, ~~đem hết con nhỏ của giặc~~ ra sức cự thủ, tự tiện lấy thóc kho mà cấp người; ngầm khiến người đưa thư đến ~~các~~ các quan châu 为順, 镇安, 陸平, bắt hết con cái giặc, dụ cả họ 山子 làm ngoại ứng. Hứa ai lập công thì sẽ thưởng. Ai cũng đều ứng nghĩa làm việc, cắt đứt đường vận lương của giặc. Giặc bèn sợ, rút lui. Tin thắng đưa về, chúa đặc biệt khen thưởng để làm gương. LÂM lại đem quân đánh bắt đẩy giặc. Bốn châu đều yên. Chiêu dụ dân chạy loạn bảo trở về làm ăn như cũ.

2. Ban tước quận công cho phiên thần ở 太原 là 麻世祿. Từ khi có việc binh ở biên thùy, các phiên thần nhiều phen giúp việc đánh dẹp. THẾ LỘC có công lao nhất. ĐÌNH ỨC xin khen để khích lệ, cho nên có mệnh này.

Lấy 墺亭h. 鄭吳用, 何宗勲, 汝廷瓚 行參從
TÔN HUẤN vốn giỏi văn học đã bị biếm. ĐÌNH TOẢN cũng đã bị giặc bắt một lần, nên bị giáng. Chúa cất lên. HUẤN có điều trần ~~[illegible]~~ 時宜, rất ~~được~~ chúa ~~khen~~ bằng lòng

Con chúa 鄭森 ra ở riêng (出閣). Sai 府月 楊澍 và
給事中 阮院 làm 左右司講
Sai 黃五福 kiêm trấn thủ 京北 海陽
范廷重 làm hiệp trấn 海陽
5 阮黃寶 xin hưu trí: cho làm 五老 ở hầu
7. 鄭柳 → 大司徒 sai xét lục dụng con cháu công thần
8

黃五福 và 范廷重 đánh 阮有求 ở 昌江, phá nó. Hữu Cầu bèn đem trốn. Sai tướng, tên 通, đem hơn 100 thuyền nhẹ chở của quí thuận dòng đi về phía Đông. Quan quân phục kích đánh, bắt được rất nhiều. Chỉ có Thông bỏ thuyền chạy trốn. Của cải và chiến mã lấy được rất nhiều không thể kể xiết.

Sai 范廷重 làm 四十統領 ba đạo quân 東北南. Trước đó, từ khi Hữu Cầu bị thua ở 山南, chạy vào 太原, ra ở 安广, giữ 鶴洞, tựa vào bể làm hiểm thủ. Thỉnh thoảng sai binh đem thuyền nhẹ phá ~~Bây giờ~~ vùng 东南, đến đâu thì cướp sạch như quét.

ĐÌNH TRỌNG và kiêm thống HOÀNG NGŨ PHÚC đem các tướng đi đánh. Giết 贓 được hơn 10 tướng mạnh như tên 通.. và ~~Bài~~ khí dụng, chiến mã thì đều bị quan-quân bắt hết thảy.
THÔNG là một tướng kiêu dũng, có mưu trí. CẦU tựa vào, coi như tâm phúc. Bây giờ Cầu bị cô lập, bèn trốn tránh không nhất định ở đâu. ~~Kẻ~~ theo dần dần ~~tan~~ li-tán, rồi đều bị bắt. Việc ấy ĐÌNH TRỌNG và NGŨ PHÚC có công nhiều.

9

Cho viên hành tham-tụng, 兵左, 金溪伯 何宗勳 làm 參督, tước hầu, được vào ~~cùng lo~~ chầu cùng làm tham-tụng
11. 杳qc. 引鏡 mất
Sai 阮名寶 tuyển ủy tướng sĩ ở đạo 太原. 三陽. (Đội 伍

有求 bị ốm, bị thương). Sai cấp thuốc v.v.

12. Đình thần xin trở lại lệ ấm phong đời 洪德
Diễn võ ở sân 樺閣

Giặc đánh lấy 諒山, đốc trấn 阮潘 chỉ lui, lấy lại thất. Đại tướng quân 程 q.c. 黄五琦 ở 山南 bị giặc bắt. Không chịu khuất bèn chết.

Kỳ có tướng lược, lập công lớn. Các quan đều ý trọng. Đến khi trấn ở 山南, đánh ngăn giặc cỏ. Nhờ đó dân yên. Nhưng tính khinh địch. Bây giờ đem theo vài mươi người cưỡi voi đi ra, làm đất làm doanh lũy. Giặc phục kỵ binh bắt Kỳ. Kỳ không chịu khuất bèn bị giết. Bây giờ hơn 60. Được tặng 二字 tả giáp phụ phúc thần (người 神溪, 礼原)

1746. 1. Bỏ mộ quân, đem Vệ quân lệ các đốc-trấn ở các đạo
Dựng 阅圣庙
3 Thi hội
Thái sư lệ 勘訟 (x)

阮有求 xin hàng với 阮芳挺. Chúa sai thiêm tri 阮丕奕 với 有求, bảo 范廷重 hoãn đánh. ĐINH TRỌNG không nghe.

Trước đó, HỮU-CẦU lừng lạc vùng 东北, chiếm 昌江, ra đóng ở 塗山, tụ tán vô thường. Đến bây giờ lực quẫn bèn xin hàng, nhờ PHƯƠNG ĐĨNH làm tay trong xin chúa. Chúa bằng lòng; đặc sai cùng với 黄冯基 được 洗雪, ban hiệu 宁东軍, phong 向美侯. Tướng hiệu đều được bổ làm quan, và ban thưởng rất hậu. Chúa sai bảo CẦU tới Kinh. Thật ra Cầu không có ý hàng. Từ chối nói rằng bị Phạm Đình Trọng chặn. Chúa sai SẢNG mang chỉ tới dụ Hữu Cầu và bảo ĐÌNH TRỌNG hoãn ~~binh~~ đánh

Khi trước, Cầu bị TRỌNG đánh bại nhiều lần, giận bèn quật mộ mẹ TRỌNG mà vứt xuống sông. TRỌNG khóc mà kiện với chúa và thề sẽ giết Cầu. Vương bằng lòng. Đến bây giờ SẢNG đến trong quân tuyên chỉ chúa. TRỌNG nói: « Tướng ở ngoài. Mệnh

vua có cái không chịu. Ta cùng Cầu là không đội trời chung, ta đã nói phận mình trước mặt chúa. Ông đã được mệnh đi với Cầu. Ta ~~lại~~ đã được mệnh giết giặc. Nếu hôm nay hay mai, có thể thừa cơ hội làm được, thì ta chẳng vì ông mà chù-chừ.»

Sảng mà những người ngồi đó đều nhìn nhau thất sắc.

Sảng 赧然 đi gặp CẦU nói hết ý của chúa và đem lời TRỌNG mách CẦU. Nói chưa xong, thì TRỌNG đem quân ập tới đánh úp Cầu. Cầu sai người theo đường tắt đưa Sảng ra về, rồi ~~cùng~~ đánh nhau với Trọng, bị Trọng đánh đại bại. CẦU lại trốn đi.

5
Thi đình

6. Định thuế muối (v)

8 Bảo các quan bảo cử người cai trị ở 承司 và phủ huyện

10 Định thuế ruộng muối ở 清華
Tham tụng 鄭吳用 mất, tự 尚書 (người 洽和 雲樞.

11. Phiên thần 皐州, 樂凡 tới cống phương vật

黎仲庶 xin giảm thuế ruộng. Chúa nghe (a)
武欽鄰 → Tham tụng
Dụ về thưởng phạt, và thâu sai cho 提領 bày điều về việc an ninh, canh phòng... (v)
Thi 天時, 天文, 風雨壬乙 占遁之術 ai tỏ thì bổ làm quan.

1747

6 樂凡 tới cống, xin định cống kỳ 3 năm một lần hiến voi đực, nhờ lệ 鎮寧 và 皐州, Ngoài ra còn hiến thổ ngơi, tê giác, vải hoa, chiêng đồng 金鉦, sáp ong thì tùy có gì đi thì cống một cách phi thường.
Sau đó hiến voi trắng. Chúa nói: «Vấn đề nhà Hán

từ ngựa thiên lí, vua Thái Tông nhà Đường bãi lệ bốn phương tới cống. Ta đang theo dấu người xưa. ~~Lưu~~ Vật lại sao đủ cho là quí. Bèn từ. »

7. Bớt thuế muối v.

9. Định lại các ngạch thuế
Đặt 左门店壇驛 để người kêu oan và kẻ tự tiến

10 Đổi Thi hương, bãi tứ trường, phục sảo thông (x)
(rồi phải thi lại ở bãi sông)
Sai 阮宗窐, 阮世立 陈文煥 sứ Thanh, tuế cống
(文煥 chết đường

1748 1

1 Ra lệnh đặt vệ binh thành đội (300 người) cơ (400 người)
(để giúp 僂兵)
2- Định lệ trưng thu (x) Định lệ 捐納
3. Thi hội (阮輝瑩 đỗ thám hoa)

Bây giờ [tàng đảnh] các giặc 鯑 và 質, cho nên miền núi giặc cướp 山东西 (?). Sai 黄五福, 汝廷瓚 đem các tướng hợp ~~để~~ dẹp. Các việc trong quân, cho phép tự xử.
Định lệ thưởng kẻ bắt được HE hoặc CHẤT (He > 四品, 質 > 三品)
Sai các quan tiến cử những người dũng lược để quản binh
Sai thống lĩnh 黄五福, hiệp thống lĩnh 汝廷瓚 tiến dẹp giặc cỏ, chiêu hàng đảng chúng.
6 Dụ 黄五福 dẹp định 山西. Bây giờ 伍 chiếm 越域 đã lâu.

8 Sai 何宗穆, 武欽鄰, 吴廷堂, 黎有喬 chia đóng đồn những chỗ quan trọng ở kinh thành, đêm ngày tuần phòng. Bây giờ giặc cỏ còn quấy vùng 东南, giặc núi bất ngờ cũng tràn xuống, cho nên phải thủ ngự cẩn thận.

Đặt 左右法司, tham tụng 何宗穆 et đồng nghị sử 武公鎮 coi

Chúa dụ 黄五福 sau khi dẹp 山东 Khá gấp thì phải tiến dẹp 山南 (vì đó là đất quan trọng, đã nhiều của lắm, đang bị giặc cổ chiếm). Lại bảo 范廷重 theo đánh.

Tham tụng tả thị lg. 裴 qc 阮玗 về hưu; thg 尚書. (con là 阮玗 lại vừa đậu tiến sĩ)

阮有求 phạm bến Bồ đề 菩提. Trước đó, những năm 庚申 (1740-1741) 辛酉 luôn năm đói kém, vùng Hải dương càng lắm. HỮU CẦU dùng thuyền con cướp thuyền buôn lấy lúa gạo phát cho dân, cứu được nhiều người. Dùng mẹo giảo quyệt, lấy uy lực ép dân theo. Khi đã lâu ngày dân tin phục. Vì vậy tuy đã từng bị thua to chỉ thoát được thân mà rồi lại nhóm chúng trở lại. Bị ĐINH TRỌNG đánh bại ở ~~海陽~~ 錦江, bởi đạo đi gấp hẹn canh năm thì đến bến Bồ đề, lấy đò qua sông, đến nơi thì trời đã sáng. Chúa Trịnh đem quân ra ngăn giữ. PHẠM ĐÌNH TRỌNG nghe báo tin, cũng đưa toàn quân đuổi theo. CẦU lại trốn đi.

10. Các quan tg 政府 dâng 6 điều phòng thủ kinh thành. 1°, Trồng tre gỗ để làm vững lũy. 2. Đặt 8 cửa để khám ra vào 3. Tuyển đinh tráng các phường để làm vệ binh. 4. Đặt đồn bộ binh ở trên và dưới lấy 日照 5. Phái tuần quan phòng liên lạc trong thành

Chúa nghe lời, chia đất kì ra làm 36 khu đặt người tuần phòng xét hỏi, ... (*)

Tham tụng 阮公寀 tri sĩ → 戶尚, tước qc.
Trí sĩ 兵尚 鄖 qc 陶貴賓 chết

Sai 阮芳挺 阮廷訓 chia nhau tuyển đinh tráng các huyện thuộc quanh kì, đặt đồn lũy để phòng trộm cướp

- lấy 譚春域 trấn thủ 京北, kiêm đốc trấn, để làm thanh thế cho 西北.
- sai 裴世達 阮伯璘 段澍 tiếp ứng nhau.

Giặc quấy ở 京北, phó trấn 阮仲珅 xin thêm quân đánh. Đình bàn rằng: « Bắc là bình phên che cho Kinh sư. Phía đông có giặc 贇, phía tây có giặc 庚, các vùng 鳳眼 保祿 dân tình nhao động. Cả ba mặt giặc xông. Phải mau phòng bị. Nay sự thế 東南 khá ổn, có thể giao cho 廷重 liệu lí ở đó; ~~đo~~ rút 五福, 春域 về chuyên đánh nắm đạo » Chúa nghe

Chúa dỗ 丁文佳: « Sơn tây là phên giậu, bắc gần giặc 庚 giặc 伍, nam liền với bạn 湘䄍. Thế giặc càng lan, nhân tình sợ hãi. Nhiều nơi đem quân đến trấn, cứ tiện nghi thi hành. Để ta bớt phải lo về miền tây. »

Hoãn thuế Thanh Nghệ

Triệu văn võ, điện thí: 内修外攘策

1749. 1. Bỏ 調錢 cho chung quanh Kinh đô.
2. 譚春域 trưng thu ở các mỏ 宣兴
3. phó tri hộ 甲阮科 bày tỏ 8 điều về 理財

Đê vỡ, hoãn thuế. Cấp lương về binh

(quân) Lê Duy Mật ra 敬者, bức 懷安

Giặc 湘 gặp hội quân ở 偈山 gần vùng Kinh đô

Sai 文廷億, 枚世準 tùy thế ứng ngữ;

Sai 鐃忠侯 thừa hư đến 玉楼 quấy

Đặt vệ binh ở 山南 (~~x~~) ở 京北.. Bây giờ đã đặt lệ chọn vệ binh, tập luyện và đã có chiến công. Bèn giao cho 黄五福 và 裴世達 giữ.

5. 定賞格. (x)

Đắp 大都城, đặt các cửa 安華, 萬宝, 盛光, 康壽 (năm cửa?) Đó là theo lời xui của 黄五福

Trước đó chỉ có tử tung cấm 玩蟾 ở 皇城 và

tướng của giặc 王府 có đủ bị cảnh màn. Ngoài ra tuy có đặt điếm canh, nhưng từ nhỏ của nhỏ đi ra thì cũng khó hay.

HỮU CẦU mấy lần phạm bến Bồ đề, may nhờ có sông Nhị ngăn lại.

Đến khi giặc [illegible] xâm TỪ LIÊM, giặc [illegible] xâm 安山 thì đều theo đường cạn tiến binh. Kinh thành chấn động. Đến bây giờ 黄五福 kiến-nghị xin đắp thành đất vây hai huyện THỌ XƯƠNG và QUẢNG ĐỨC và dựng phòng cho quân đóng chỗ từ trước có lối đi tắt, ở đó đặt cửa lớn tối mở đóng để tiện phòng thủ.

Bây giờ của hết lực kiệt, dân chúng quanh Kinh đô (bị làm xâu) lấy làm cực khổ lắm. Có kẻ đặt ra ca dao.

Thấu ôi sinh lý như nay hết
Sinh lí tuy hết quá nói cho cùng
Lại nghe người thành mới khởi công

Đó là ~~khai~~ vì sự đắp thành khó nhọc, nên đặt ra lời.

Ngũ Phúc có chấp khổ lùi nên đắp xong. Người ta cho là hiền.

6. Đặt quan trung thư ở 海陽, giao cho hiệp trấn 范廷重 làm.
- Mộ đinh tráng ở 山南 — sai 武佐瑤 mộ binh ở 南昌 富川 上福..
- Định thuế 田. (x)
- Định lệ thuế tàu khách (x)

7. Đặt một cơ Vệ binh (dân đinh 平陸 南昌, giao cho 黄五福 quản lĩnh.
Các quan Chúa phủ đều lời xin sức hiểu dụ bảo dỗ quấy dân trong khi thuở sa

Giặc từ 白鶴 vào 古都, thế rất mạnh, hiệp trấn

山西 là 何宗穆 cao cấp. Sai 阮潘, 裴仲詢 đi đánh. Trấn thủ 丁文佳 làm hiệp cùng

Bọn 求贊 cướp vùng 海陽. Các quân 肉扎道 cầm cự đã lâu. Hội quân ba đạo ở bến BỒ ĐỀ, sai 黄五福 và 范廷重 cầm quân đi đánh giặc

武欽鄰 xin trí Thượng, xuống chức 陪從.

1750. 1) 黄五福 và 范廷重 đại phá CẦU và CHẤT ở 東南. 贊 trốn vào 清華, ~~cầu~~ 求 trốn vào 乂安. Đình Trọng đem quân đuổi theo. Triệu 五福 về kinh, bàn việc đánh phía TÂY

Nghiêm cấm thuyền khách lúc tờ về chở trộm hàng hoá (x)

Lấy 6 điều than sửa 百官 (x)

8 戊戌 晋光王太妃太尊阮氏 mất (忠宣)
授 âm tử 授格

Sử về 阮宗室 (户左, h.) có lời chê

11 cho nạp tiền để thi hương. (x) 通経錢

12 Chúa thân chinh 阮名芳 ở 山西

芳 người 安樂, hiệu 庚午, lại hiệu 五十. Vào khoảng năm 庚申 (1740) nhân trong nước nhiều loạn, quan quân bận ở ba mặt. Bèn trộm chiếm 三陽 núi 独尊 và lấy 玉佩 làm sào huyệt, ngụy xưng là 順天啟運, hiến lập cung phủ, đặt quan chức, dựng tinh kì, chế thừa dư. Lại tự tiện lấy các thuế mỏ, trà, sơn. Của quí trữ nhiều. Nhóm ở hơn 10 năm. Mấy lần sai tướng đi đánh. Phương có lúc đút lót quan quân (?) 芳时輦賂軍. Các tướng cũng đi giặc lớn lên làm lợi. Khi có việc thì nói thêm to thế giặc. Giặc khinh nhờn. Trong việc vây quan quân ở 青伶, ba hiệu quân sắp bị nguy. Phải thả em Phương, là 文辰 mới tuột vây [Quan quân từng bắt hai em Phương.

là 文廣 với 文皮. Trong việc vây ở Thanh lĩnh, Phương hẹn nếu thả một em về thì mới giải vây). Từ đó thế giặc ngày một mạnh. Dân Tây phương bị khổ.

Chúa cả giận, quyết ý thân chinh, bèn sai 黃五福, 杜世佳 yết 37 điều quân lệnh. Rồi chia quân làm bốn đạo.

Ngày 己卯 đại-giá phát từ Kinh sư.

1751 1, ngày 壬戌, đại quân đến 玉佩, 阮名芳 bỏ sào huyệt chạy. Quân đuổi kịp đến 淨練 bắt được. Vùng Sơn tây bèn yên.

Trước đó 名芳 ~~bằng hư~~ cả hiểm. Cũng đảng nó giữ cái chỗ * yếu hại mà cơ chống. Lâu ngày khinh nhờn ~~quan~~ quân các trống. Bảo rằng đại quân không đến đó được.

Chúa đi đường 太原, để giặc không để ý tới. Đến đâu thì ~~chúa~~ các đồn đều hạ. Quân từ [illegible]山 đi vào, đang đêm thì đến kề lũy. Sáng dậy trèo lên núi chỉ huy các quân. Giặc bây giờ mới biết rằng đường hiểm bị tắc, chúng bèn ngầm trốn. Quan quân đột nhập đảo phá.

名芳 bị bắt rồi thì đảng nó đều bị quan quân tiễu bắt hết, không sót một ai. Chúa sai đất cung, phá bích lũy. Rồi rút quân. Từ khi qua sông đến lúc đánh thành vừa 43 ngày.

范廷重 bắt 阮有求 ở 乂安, giam trong đến ~~Kinh~~ hành tại. Cầu đời đã hiểu việc quân hơn hết mọi giặc. Khi bị quan quân đuổi gấp thì vượt bể mà vào Nam, đánh phá các huyện 南河 ở 乂安. Bấy giờ PHẠM ĐÌNH

TRONG sai thuộc tướng là 范廷仕 bắt đem về hiến Chúa. 40

Vừa lúc ấy ~~Ngũ~~ 伍 bị bắt cũng tới nơi. Chúa sai khao thưởng tướng sĩ; sai CÂU thổi sáo 竽, NGÔ dâng rượu. Riêng ~~reo mừng~~ ba quân reo mừng như sấm

Sai 阮宗室 楊公澍 đi tuyên dụ các lộ 南, 北 太原. (x)

2. 甲子, giá chúa về đến Kinh. Hiến phù ở 太廟, 宮廟

- Sai 知番 楊公澍 bồi tụng
Trấn Sơn nam thừa chính 郑櫄 và Kinh bắc tham chính 黎仕滂 về kinh để khám vấn các việc kiện.
Sai thiên hạ quan dân chỉ trích chính sự
Phục thí cống sĩ ở 五龍樓 trúng > 200 người.
Đổi lại 洪方文体 (x)
Yết 11 điều – 叙革卅行旨... khen các đời chỉ trích –

6. Định chức chưởng hàm quan (x)

9. 王太妃 武氏 mất. thụy 慈方
10. 勤 qc 丁文佳 mất (x)

1752 1. Sai đại thần tham tụng hàng ngày tới 政堂 bàn việc
Sai 武公鎮 黎贵儒 武輝琪 đi thái phỏng 山南西 (?)
(彰方 美良 安山 石室)
Sai bàn chuyện thu thuế các xưởng mỏ.

譚春域 阮儀 đánh giặc 湘 ở 山西. Tuấn bị chết
Sai 阮院 đi đến quân uỷ vấn, thưởng tướng sĩ 20 lạng bạc, 2000 quan tiền
Xưa, 湘 và ~~[illegible]~~ 褆 giữ 玉樓 và 永同. Thấy quan quân đến thì bỏ chạy tán mất. Quan quân

lui thì ra cướp bóc. Bây giờ 湘 chết. 禤 bỏ trốn xa.. binh thắng báo về. Chúa sắt khen Bọn 域 lấy cờ mua lụa không hẹn đuổi đến cùng, đóng đồn ở 越池

Sai chút phủ bản đời 3 điều tệ (2).
An tập dân điêu tàn ở các huyện 西南北

7 Trưng thuế 儂人七族
8 Xét các tri đạo bị giam.
10 Thi hội (Biên 侍越 阮国桂., phạt 陳名倣. vì đổ văn ra đầu đề lời cũ). Lê Quí Đôn đậu (2) 吴时仕 đáng đỗ đầu bị 陳名倣 truất
陳名寧 làm 知貢舉.

1753 1 Giảm thuế cho vùng 荆門, 南策
Đem điều dân cày cấy ruộng 山南.

.香領h 枚世準 đốc trấn Lạng sơn

Phục khởi 阮公采 tham tụng (2). (陳醒 bị bãi).
Xét các tờ thảm tụng và khảo phúc tờ nhân ký được cho người yết riêng

.都御史. 阮晞 ↗. 吏左.
楊公澍 ↗. 右.
阮儀 ↗. 僉都御史
Sai 户番 hỏi kê số chi thu. Bảo chuyện kiện, nhỏ thì giao chính phủ chứ đừng làm phiền bề trên (ấn)
6. Sai văn võ các thần chỉ trích chính sự (實封)
Xá về binh. Miễn thuế 水衰 (2)
Bảo 文臣 tập bắn cung. (sau đó, các quan tập bắn ở 政堂) 197.

7. Tư trưởng 鎮寧 tới kiến
Sai Tham tụng 阮公采 coi 国子監.
Định thuế trường, xưởng

黄五福 掌府事，杜世佳 署府事
- Sai quan chấp chính chước ở 政堂 và bảo thư quảng thuộc xác thư tích...
Chính lại thuế cho dân 山南，山西，京北 (như ở 东).
Lập thuế quê.

Sai 黄五福，杜世佳，汝廷瓒 dâng thư bày tỏ việc cai trị. Rồi lại bảo chư thần dâng khải chỉ bày những điều khuyết điểm hay thời chính

Bãi các trường Tiền ở các đạo: chỉ để lại ở Kì nội: 日昭，壟桥
10 那 山南，京北 海阳 bị bão lụt, giảm xá thuế - Giảm xá suất định, binh cho 清化 (theo lời 譚春域
- Sai 义安督率 范廷重 bị tâu bị cải cách những tệ hổng xử để cứu dân: Đinh Trọng bày tỏ 5 điều (x)
- Dụ ngự sử chỉ trích bày tỏ để thi hành

11. 使臣 阮世立 chết ở xứ quán. Lấy 武欽 隣 thay.
12 Ban giảm thuế muối
Sai sứ 武欽隣 陶春蘭 đi sứ Thanh.
清化
sai đốc trấn 阮倈, và đốc trấn 山西 兴化 là 裴世達 đi đánh 山冦.

Lập 郑森 làm thế tử sai 黎有喬 入侍经筵

1754 1) Sai 武公镇 阮宗窐 khám các nhà trì, chùa chỗ ẩn dật, chấn kẻ cùng, tha tội nhẹ

义安督率兵尚太子太保 海qc 范廷重 mất, 41 tuổi
Miễn về binh ở bốn trấn
Khảo khoá tích văn vũ quan
黄五福 郑擯 阮廷在 khảo vũ ban
阮辉润 武日暐 武公镇 khảo văn ban

- Chia ruộng cho dân. Đặt 勸農
Cấm quan thần kết 族盟誓

Thi hội
Đinh phép bổ quan, đổi thúc ở Bộ lại (theo lời 阮暠 và 楊公謝 ở bộ lại
Bớt bổ thuế nộp chậm
Dân Caobằng bị đói

4. Vua và chúa đi xem 舟師 diễn ở bến 珥河 (2)
Bồi tụng tả thị lang 書潭h. 武公鎮 trí sĩ

7 Chúa đi chơi 紫山寺 (2)
9. Ban 兵政法 (2)
10 Thi 博学
12 Đặt lại thuế ở 外鎮.

1755 3. Vua sai tham tụng 吞qc 阮公宗 mang sách phong chúa làm
大帥元帥總國政尚師上父英斷文治武功明王
4. Kỳ mùa. Hoãn thu thuế (2)
Lấy 吳廷堂 何宗勳 xem từ tụng

5. 鎮寧 tới cống
盆蠻 tới cống, trong thư không xưng tên họ, lại xin 6 năm cống một lần, và xin lệ cho sứ Ai lao qua đất mình
Bàn rằng tục man không nói tách lành. Nhưng bảo tới hỏi sứ vào bảo về bảo với 蛇盆 rằng từ nay ba năm tới cống một lần, trong thư phải đề tên họ và đưa sứ theo như trước
武公鎮 (書潭h) trí sĩ mất, tặng 尚書, Quận công
(青威 敦書
10. Sứ về chuyến đấy đê (2)
Tham tụng 兵尚 遂潭h. 黎有喬 trí sĩ, thăng 禮尚
11. Đặt quan 左右河道官.
12 Chúa đi cung Cổ bi (năm sau chúa thành cung ấy)
Bắt đầu đặt 文廟 京兆 ở Thổ

1756. 1. Ai lao tới cống. Trước đó, đường Ai lao đi qua 鎮寧 đến X安. Sứ Ai lao làm phiền hà, người 蛇盆

lại khó, nên cản trở đường sứ đi trong hơn 10 năm. Xá bon đã kêu với triều đình ta. Triều đình sai hỏi trưởng xứ dụ Ai-lao. Đến bây giờ sứ Ai-lao từ Cao-châu đến, rồi qua đường 蛇盆 mà về.

Xá Bon xin quan-quân hộ vệ tiễn về, để khỏi khổ vì sứ Ai-lao. Chúa bằng lòng mà sai về, bảo trạm các xứ cho phu hộ tống và răn sứ Ai-lao không được cướp phá.

Chiếu hành cung 古碑

3 ~~Sai Quản ban~~ Đổi pháp coi Hìn Thuế. Vì trước đó việc Hìn thuế giao cho 扇宮六番 nhị vị quan lão. Nay giao cho tín thần 甲阮科 coi.

4 Sai 黎贵惇 潘鐽 阮赏 thái phỏng các xứ 东南
Đòi cử 13 người phụ tuyển thanh cần như
阮惟醇, 楊公涧
chúa dụ các quan phải bày tỏ sự khuyết sai trong chính sự..

阮公宗 từ chức tham tụng. Chúa bằng lòng. Chúa cho rằng Công thái là công thần có lão, nên lấy lễ đãi. Nhưng 杜世佳 không hợp, mấy lần trách ông bỏ đông nhữ lời chúa bảo làm. Công Thái tự bày tỏ rằng mình già yếu

Sai bỏ lại đến kì thuyên trừ các quan thì đưa người được chọn và Phủ đình điền đổi về chính thuật
(gửi bạt ở 4 trấn về kinh đi hỏi)
Cắt 阮伯瑞 làm 僉都御史 và 入侍陪從 vì Ba llân có văn học và dám bày tỏ ý kiến (x)

Chúa sai soạn tập 先朝典例 và thi hành cơ vũ từ năm 庚申 — biên lục thành sách

1756

Thì sĩ 吴廷瑩 mất. Oánh nhiều cơ lược, có công được đãi. Làm quan đến 兵尚; được hàm 贈 少 得, quận công (người 清威左青威)

5. Chúa dụ chính phủ 阮輝潤 阮晞 阮伯璘 vào giữ sách cũ chúa (về 今朝廷無事

-lấy tham nghị 阮輝潤 với 國子監
bồi tụng 汝廷瓚 阮伯璘 kiêm tế tửu tư nghiệp
(Xem)

Ban phục thị hương.
Đất 屯田 監領, sai 枚世準 coi
10 大水 mùa lụt
11 閏 mùa đá
Trấn Ninh dịch nói rằng: quyền việc trong xứ không ở quan 蚌宅. mà đều ở tay các bầy tôi 昭押扞, 昭陶 hiếp chế, đến nỗi sứ Ai lao đã lâu ngày không đi qua được. Chúa sai trấn tướng X hoà giải chúng, ban thư cho Ai-lao.

Bấy giờ có thư của Ai lao nói thổ cống sắp đủ, lại có 2 voi trắng. Xin sai quan đến chọn một, rồi cũng đem đến nộp. Có thư bầy tỏ rằng "Trấn ninh là cản lối lâu ngày. Xin triều đình đem quân tới xét. Nước tôi cũng sẽ khiến binh tới hợp."

Chúa nghĩ rằng bụng Man tráo trở, ta muốn lấy ân tín mà tỏ lòng với kẻ ở xa. Bèn ban thư cho kẻ tù trưởng, bảo rằng "đồ cống là tùy thổ nghi. Voi trắng thì cho tự chọn lấy mà cống. Của quí thì hãy để lại, làm quốc bảo. Đã bảo sứ du Trấn ninh không được cản đường. phải cùng nhau hoà mục, không được gây sự với nhau"

thân sức lính đúc tiền. Hợp quí lại ở trường 日昭 (x)
Chúa bảo phải trọng quân công (x)
KHảo tuyển cử ở ~~phủ~~ sân Phủ chúa, lấy 46 người
NGô thì Sĩ đỗ đầu.

1757. 1. Dụ về dân phong.

3. Đại tư đồ 超 qc 阮嵩珠 mất: Gia châu vì là con vú nuôi chúa .. nên sớm được quí vị. Có tri lược trải nhiều lần làm trấn thủ; có tiếng trị dân giỏi. Lúc ở 乂安, triều đình vừa dụng binh. Gia châu bên ngoài thì dìu với bên địch (chúa 阮), bên trong thì giẹp bọn giặc. Nhờ đó biên thùy mười năm yên ổn, khỏi phải lo. Mấy lần tiến của giúp quân phí. Chúa xét khen lòng trung của ông. 70 tuổi trí sĩ. Theo phép cũ thì ra làm quan trấn không được cáo già. Nhờ chúa đặc biệt cho phép. Đến bây giờ mất. Gia phong phúc thần (người 金溪 h. 超類

Khai đồn điền, định thuế (x).

Thi hội (có chuyện 范謙亨 mang sách vào thi Đình, bị truất. Chuyện thê thiếp của các ông nghè cãi nhau, nên chồng phải ở nhà tang một năm)

Giặc ở 京北 馮国圭, tướng 阮潘 bắt được

6. Sai tiến cử người giỏi. Sai 阮伯璘 đổi đầu tư nhai tư tế (x)

7 Lụt to

8. Thi 宏詞, bọn 吳奬熹 (8 người) đỗ

9 Cấm đốc các đường 14 được phiền nhiễu dân

10 山西 đói (11 huyện) và bệnh, dân cư chỉ còn 1, 2 phần mười.

12. Thái 太原 núi lở, nước lũ...

1758 1. Tạ ban bình thuế quế

5. trí sĩ thượng thư 大司空 郡公 qc 阮輝潤 mất thọ 81 tuổi, tặng 大司馬

Huy-Nhuận là bực kì-cựu thờ nhiều vua chúa. Phong
độ

Huy-Nhuận là bực kì-cựu thờ nhiều vua chúa. Phong độ